

hos
Ett 2018-07-02
EW

Ändring av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) under SGI-skyddad tid vid lönerevision

Försäkringskassans ställningstagande

För försäkrade med en SGI beräknad på inkomster från en pågående anställning ska Försäkringskassan, under SGI-skyddad tid, ändra SGI:n enligt den lönerevision som framgår av avtal mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare.

Bakgrund och överväganden

Inledning

SGI är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen

1. som arbetstagare i allmän eller i enskild tjänst (inkomst av anställning), eller
2. på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). (25 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, SFB)

Huvudreglerna för beräkning av SGI finns i 25 kap. SFB och SGI-skydden regleras framför allt i 26 kap. SFB. Av 26 kap. 9 § SFB framgår att SGI inte kan bli lägre under SGI-skyddad tid.

Av ett tidigare allmänt råd till 25 kap. 2 § SFB framgick att aktiebolagsdelägarers SGI kunde beräknas efter löneförändring med ledning av de tre senaste årens taxerade löneuttag. Av det allmänna rådet framgick även att försäkrade med inkomster från en pågående anställning kunde få sin SGI beräknad efter den faktiska löneförändringen i ett avtal mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare. (Riksförsäkringsverkets allmänna råd [RAR 2002:2; i lydelse enligt FKAR 2005:1] om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid)

Under arbetet med revideringen av Riksförsäkringsverkets allmänna råd (RAR 2002:2) har det kommit fram ett behov av att se över och närmare beskriva de rättsliga förutsättningarna för att höja SGI – vilket i praktiken endast blir aktuellt under SGI-skyddad tid – för försäkrade med inkomst av anställning. Det saknas klargörande uttalanden i förarbeten och vägledande avgöranden. För att rättstillämpningen inom Försäkringskassan ska bli likformig behövs det ett rättsligt ställningstagande som beskriver

L OS
SN

förutsättningarna för att höja SGI för försäkrade med inkomst av anställning.

Ändring av SGI med anledning av lönerevision under SGI-skyddad tid

För försäkrade arbetstagare finns det inte någon särskild lagbestämmelse som reglerar ändring av SGI under SGI-skyddad tid. SGI kan under vissa förutsättningar anpassas efter löneutvecklingen, vilket har sin grund i inkomstbortfallsprincipen inom sjuk- och föräldraförsäkringen. Detta har gällt sedan länge. (SOU 2003:50 s. 97 och 201)

När det gäller försäkrade arbetstagare med inkomst från en pågående anställning bör SGI under SGI-skyddad tid ändras – dvs. höjas – för att motsvara den faktiska löneutveckling som framgår av undertecknat avtal mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare. En sådan tolkning är rimlig med hänsyn till inkomstbortfallsprincipen inom sjuk- och föräldraförsäkringen. Ändringen av SGI ska endast baseras på löneändringen i den lönerevision som den anställde får ta del av. Andra typer av avtal mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare, t.ex. ett avtal om högre tjänstgöringsgrad som inte kunnat tillträdas, kan däremot inte ligga till grund för en ändrad SGI under SGI-skyddad tid. Försäkrade som inte kan styrka någon avtalad löneförhöjning kan inte få sin SGI anpassad (SOU 2003:50 s. 110).

Försäkrade arbetstagares SGI bör alltså anpassas till den inkomst som personen skulle ha fått om han eller hon inte hade varit t.ex. föräldraledig eller sjuk och därigenom skyddad sin SGI.

Det finns inte stöd för att ändra aktiebolagsdelägars SGI under SGI-skyddad tid

Aktiebolagsdelägars SGI betraktas som inkomst av anställning om de arbetar och tar ut lön från bolaget (25 kap. 2 § SFB). För aktiebolagsdelägare finns det inte heller någon särskild lagbestämmelse som reglerar ändringen av SGI under SGI-skyddad tid.

Av förarbetena framgår att det inte är givet att SGI överhuvudtaget bör anpassas, för några kategorier av försäkrade, under SGI-skyddad tid (jfr SOU 2003:50 s. 103 f.).

När SGI bestäms vid inledningen av t.ex. ett sjukfall ska den baseras på den försäkrades aktuella inkomstförhållanden vid den tidpunkten. Men under en period med SGI-skydd, vid t.ex. sjukdom som sätter ned arbetsförmågan, har en aktiebolagsdelägare inte några aktuella inkomster som kan ligga till grund för en ändrad – dvs. höjd – SGI. Försäkringskassan anser dessutom inte att aktiebolagsdelägare, till skillnad från försäkrade arbetstagare med inkomster från en pågående anställning, har någon faktisk avtalad löneutveckling (jfr SOU 2003:50 s. 110).

1
05
EN

När det gäller aktiebolagsdelägars inkomster kan det vara svårt att bedöma vad delägarna skulle ha tjänat vid fortsatt arbete i bolaget. Det är också problematiskt att fastslå vilken löneutveckling som är aktuell för en aktiebolagsdelägare som har ett ensamt eller i vart fall avgörande inflytande över löneuttaget från bolaget (jfr SOU 2003:50 s. 102 och 206). När det gäller aktiebolagsdelägare finns det nämligen inte två fristående avtalsparter som avtalar om inkomsternas utveckling. En aktiebolagsdelägars ökade löneuttag kan dessutom ha sin bakgrund i t.ex. skattemässiga överväganden och behöver därför inte alltid motsvara någon egentlig löneutveckling.

Försäkringskassan bör inte heller ändra aktiebolagsdelägars SGI, under SGI-skyddad tid, med hänsyn till tidigare inkomster; dvs. såsom man enligt det upphävda allmänna rådet till 25 kap. 2 § SFB tidigare kunde göra när man fastställde en SGI för aktiebolagsdelägare. Försäkringskassan anser att det inte är lämpligt att använda uppgifter om tidigare års inkomster för att uppskatta hur inkomsterna skulle ha utvecklats om aktiebolagsdelägaren hade kunnat arbeta som vanligt i bolaget. Det finns nämligen inget tydligt lagstöd för att göra en sådan skälighetsbedömning. Att uppskatta inkomsternas utveckling kan dessutom leda till spekulation med försäkringen och det har även visat sig vara svårt att göra rättssäkra rimlighetsbedömningar av inkomsternas utveckling.

Bestämmelserna om omräkning av SGI för personer som helt eller delvis saknar anställning och för vissa egna företagare i 26 kap. 28–31 §§ SFB var inte avsedda att tillämpas för aktiebolagsdelägare (jfr SOU 2003:50 s. 109). Det finns därför inte heller stöd för att höja aktiebolagsdelägars SGI med stöd av dessa bestämmelser.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

26 kap. 4 och 9 §§ SFB.

Eva Nordqvist

Carl Johan Fahlander